

A 33-a sesiune a Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei

Transparentizarea procesului de achiziție publică la nivel local și regional

Rezoluția 421 (2017)¹

1. Sub multiplele sale forme, corupția reprezintă o amenințare majoră la adresa guvernantei și democrației în Europa și subminează încrederea cetățenilor în instituțiile democratice. Răspândirea sa afectează cetățenii, guvernele și agenții economici în egală măsură, sporind imprevizibilul și împiedicând realizarea de noi investiții. În acest context, la cea de-a 31-a sa sesiune, Congresul Autorităților Locale și Regionale a adoptat o Foaie de parcurs privind activitățile de prevenire a corupției și promovare a eticii publice la nivel local și regional. Această Foaie de parcurs cuprinde și întocmirea de rapoarte tematice, inclusiv în ce privește transparența în procedurile de achiziție publică.

2. Întrucât pentru autoritățile locale și regionale, achizițiile publice sunt o parte esențială a furnizării de servicii publice, achizițiile eficiente sunt un element cheie al bunei guvernante. Pe de altă parte, deoarece sectorul achizițiilor implică cheltuieli publice consistente și, din ce în ce mai mult, un transfer de resurse publice către sectorul privat sau către organizații nonprofit, este expus în mod deosebit diverselor forme de corupție.

3. Corupția în procesul de achiziție poate lua forme multiple, spre exemplu, atribuirea de contracte guvernamentale prietenilor sau acoliților politici, în detrimentul unui proces transparent și competitiv, sau formarea de carteluri în scopul manipulării procedurii de licitație.

4. Recursul tot mai frecvent la externalizare și parteneriate public-private pentru furnizarea de servicii publice poate da naștere conflictelor de interese în cadrul procesului de achiziție publică. Agenții publici sau politicienii s-ar putea folosi de informațiile privilegiate pe care le dețin vizavi de planurile de achiziții, sau de influența lor în deciziile legate de achiziții, pentru a avantaja prieteni, rude sau aliați care licitează pentru respectivele contracte. O altă sursă semnificativă de corupție este aceea a fenomenului „ușilor turnante” [*revolving doors*], care constă în mișcări de personal din posturi ale administrației locale în posturi din sectorul privat, adesea la societăți implicate în achizițiile derulate de administrația locală. Agenții publici se pot folosi de informațiile privilegiate pe care le dețin sau pot influența redactarea contractelor câtă vreme sunt încă în exercițiul funcțiunii, pentru a trage foloase ulterior când lucrează pentru un contractant privat, sau pot crea alte oportunități pentru sine sau prieteni.

5. Toate fazele procesului de achiziție implică diverse riscuri, de la etapa identificării nevoilor la etapa execuției contractului. În etapa de identificare a nevoilor, cineva poate umfla în mod artificial nevoile respective, afectând astfel întregul proces competitiv, sau poate prevedea marje de erori exagerate. În etapa de pregătire, riscurile țin de redactarea cerințelor sau de neclaritatea detaliilor de selecție. În etapa de atribuire, funcționarul corupt poate insista asupra punctelor slabe ale unui anumit furnizor, respectiv asupra presupuselor avantaje ale celorlalți. În cele din urmă, în faza de execuție, riscurile legate de monitorizarea contractantului s-ar putea traduce prin scăderea calității sau creșterea costurilor, cu alte cuvinte, o risipă de fonduri publice.

6. Pe măsură ce procesele de achiziție devin tot mai complexe, autoritățile locale se pot confrunta și cu riscul lipsei de personal cu expertiză în materie de contractări, fiind astfel în dezavantaj față de companii, care adesea dispun de mai multe resurse pentru a-și asigura expertiza juridică necesară. Personalul

¹ Dezbătută și adoptată de Congres în 19 octombrie 2017, cea de-a 2-a ședință (vezi Documentul [CG33\(2017\)13final](#), raportor: Amelie TARSCHYS INGRE, Suedia (L, GILD)).

administrațiilor locale și regionale este deseori slab pregătit în ce privește derularea procedurilor de contractare complexe și monitorizarea aplicării acestora.

7. Există o serie de măsuri practice pe care autoritățile locale și regionale le pot lua pentru a-și reduce expunerea la astfel de acte de corupție, începând cu transparența. Transparența în toate etapele procesului de achiziție este esențială pentru reducerea riscurilor de corupție și pentru sporirea încrederii publicului în administrațiile locale și regionale.

8. Trecerea la sistemele informatice de achiziție s-a dovedit a avea un efect semnificativ asupra reducerii riscurilor de corupție în acest domeniu.

9. De asemenea, elaborarea codurilor de conduită, precum interzicerea acceptării de recompense, cadouri sau alte avantaje, împreună cu programele de formare în domeniul integrității adresate aleșilor locali și regionali și funcționarilor numiți, s-au dovedit la rândul lor utile în evitarea riscului de conflict de interese în procesul de achiziție publică.

10. Adesea, actele de corupție în procedurile de achiziție publică ies la lumină în urma sesizării lor de către persoane din interiorul administrațiilor. Acești avertizori de integritate se pot confrunta cu represalii, astfel că trebuie să li se asigure o protecție corespunzătoare.

11. În lumina celor de mai sus, Congresul invită autoritățile locale și regionale ale statelor membre ale Consiliului Europei:

a. să determine diversele riscuri de corupție pe care le prezintă procesul de achiziție și să instituie controale interne și mecanisme de evaluare;

b. să sporească transparența prin publicarea de date și detalii legate de achiziție în toate etapele procesului, pentru a încuraja scrutinul public și a implica societatea civilă;

c. să se asigure că cerințele de transparență se aplică și contractanților privați care furnizează servicii externalizate;

d. să simplifice procedurile de achiziție publică pentru a le face accesibile și clare pentru toate părțile implicate;

e. să introducă sisteme informatice pentru achizițiile publice, astfel încât anunțurile și documentele legate de licitație să fie publicate pe un site accesibil publicului, iar ofertele să fie trimise prin intermediul sistemelor IT special concepute în acest scop;

f. să promoveze pactele de integritate între autoritățile contractante și ofertanți, prin care cele două părți convin să se abțină de la orice practică de corupție și să facă obiectul monitorizării de către societatea civilă;

g. să încurajeze formarea agenților publici locali în ce privește derularea procedurilor de contractare complexe și îndeplinirea funcțiilor de audit;

h. să promoveze emergența unei culturi antifraudă prin educația privind riscurile și identificarea și prevenirea fraudei;

i. să definească procedurile de sesizare menite să garanteze că sesizările sunt tratate confidențial și că nici o persoană nu poate suferi prejudicii ca urmare a raportării unor posibile fapte ilegale;

j. să introducă măsuri de protecție pentru a preveni conflictele de interese în procesul de achiziție, cum ar fi coduri de conduită pentru toți cei implicați în proces, astfel încât să le fie clar ce norme etice au de respectat. Printre acestea se numără, de exemplu, interzicerea acceptării recompenselor, cadourilor sau altor foloase;

k. să conceapă programe de formare privind implementarea acestor coduri;

l. să aibă în vedere introducerea mecanismelor de punere în aplicare, respectiv evaluarea regulată a celor existente, precum procedurile disciplinare și sancțiunile, pentru un grad sporit de aplicare a acestor coduri.

12. Congresul decide să țină seama de considerentele și recomandările de mai sus la momentul revizuirii Codului european de conduită privind integritatea politică a aleșilor locali și regionali.